

Ляшенко Михайло Іванович
(1886 – 1914),
один з перших льотчиків в Україні,
уродженець с. Житнє Роменського р-ну, похований в м. Ромни.

Ляшенко Михайло Іванович народився 04 червня (22 травня) 1886 року в с. Житнє Роменського повіту тодішньої Полтавської губернії (тепер Сумська обл.), в багатодітній селянській сім'ї. Мати – Катерина Павлівна прагнула дати належну освіту своїм дітям. Тому після закінчення сільської початкової школи Михайло навчається в міністерському училищі в с. Голінка Чернігівської губернії, а в 1906 році, склавши екзамен на атестат зрілості, в м. Полтаві отримує направлення до Олексіївського військового училища у м. Вільні (нині м. Вільнюс). Після його закінчення в 1909 році підпоручика М. Ляшенка направляють у 8-й Східносибірський стрілецький полк.

Аероплани почали робити перші перельоти. Молодий офіцер уважно стежить за польотами перших підкорювачів «п'ятого океану». З кожним днем мрія піднятися в повітря все більше захоплювала Михайла Івановича Ляшенка. Потім він вступає до однієї військових авіаційних шкіл. На той час такі школи були створені у м. Гатчині та Севастополі. Пройшовши великий конкурс, в 1912 році М. Ляшенко стає учнем Севастопольської авіаційної школи, де йому пощастило навчатися льотній справі відомих авіаторів Росії, таких як М. Н. Єфімова (старший інструктор школи), В. В. Дибовського, Д. Г. Андреаді. Навчання було досить складним, насиченим та вимагало багатьох різноманітних знань з механіки, аеродинаміки, авіаційної астрономії і, звичайно, неабиякої мужності, бо кожен виліт міг бути останнім у житті. З середини 1912 року в російській армії почали формуватися військові авіаційні частини. За рік було сформовано декілька авіаційних рот. Поручик М. Ляшенко в грудні 1913 року отримує призначення на щойно створений аеродром в м. Бронниці Московської губернії в 7-й авіазагін. По дорозі заїздить додому. На хвилювання матері про небезпечне життя льотчика Михайло заспокоює її: «Радіти треба, що ти, проста селянка, перша українська мати сина-льотчика». Вже тоді він осмислив значення авіації в недалекому майбутньому для своєї країни і докладає неабияких зусиль зробити свій особистий внесок для розвитку цієї галузі.

Його мрією було здійснити вже влітку 1914 року грандіозний переліт «Москва-Владивосток» з метою випробування літака та його вдосконалення. Але доля судила інакше... 04 травня (21 квітня) 1914 року М. Ляшенко піднявся в повітря разом з пасажиром - К.П. Савицьким. Та сталося лихо – літак розбився... Це були перші жертви, відкритого лише кілька тижнів тому Бронницького військового аеродрому. Що ж трапилося у повітрі? Як повідомляла газета «Русское слово» від 06 травня (23 квітня) 1914 року, що було проведено розслідування причин авіакатастрофи. Спершу припускали, що це нещастя – тільки результат недосконалості літака «Ньюпора», бо було відкрито та оголошено передсмертну записку, яку кожен льотчик того часу залишав, збираючись у виліт: «Въ случаѣ моей смерти, прошу тело мое отправить на родину и похоронить въ городѣ Ромнахъ. Смерть может послѣдовать только по причинѣ аппарата. Въ воздухѣ я ни при какихъ условіяхъ не теряюсь. Версии о самоубійствѣ, какъ принято въ такихъ сомнительныхъ случаяхъ предполагать, не вѣрьте. Я еще хотелъ жить и чувствовать. Летчикамъ-товарищамъ желаю не слѣдовать моему примѣру. Военный летчикъ Ляшенко». Потім же, не відкидаючи версії про несправний літак, з'явилася нова – що головним винуватцем аварії, все ж таки, став один з загиблих – К. Савицький. В 3-х верстах від аеродрому з висоти 100 метрів літак врізався в землю з такою силою, що колесо керма, встановлене на «Ньюпорі» на зразок автомобільного, відірвалося від стержня, а сам стержень глибоко увійшов у груди поручика. Його ноги були перебиті, зверху на ньому лежав труп Савицького з виразом жаху на обличчі. Обличчя Ляшенка було спокійне. При огляді постраждалого «Ньюпора» виявилось, що чотири проволоки, за допомогою яких льотчик управляв кермом направлення, «заїло в роликах» та вони перестали рухатися, і Ляшенко не мав можливості рулювати. Свідки аварії малюють картину, що «Ньюпор» спускався кругами, перекошуючись то на одне, то на друге крило, а потім несподівано став стрімко падати вниз. Перед самою землею апарат немов би

вирівнявся, але в останній момент сталася катастрофа. Ляшенко спробував вирівняти «Ньюпор», але було вже пізно. Щоб врятувати життя собі і пасажиру йому бракувало висоти. Як би літак знаходився на більшій висоті, - можливо, що поручику Ляшенку вдалося б врятувати себе, та й недосвідченого пасажирів (є така версія, що ще в польоті Савицький або сам піднявся на сидіння, або необережно штовхнув льотчика Ляшенка).

Незадовго до загибелі Михайла Ляшенка, з ним трапилася аварія, в 6-ти верстах від Бронниці, коли внаслідок пошкодження мотору обірвалися тяги апарата та розлетівся вщент пропелер. Самому авіатору обпало обличчя. Льотчик не розгубився та зумів приземлитися, не пошкодивши ні себе, ні машину, та зберегти повну холонокровність. Пізніше, аналізуючи цей випадок, він говорить: «Аварії у нас будуть доти, доки на пропелерах, та й на всіх частинах, які стосуються літака, буде виблискувати не якась химерна цяцька з химерними літерами, а нашою рідною мовою - і не «Кайзера» та «Круппа», а назва міст – «Київ», «Харків». За весь час існування авіації у всій Московській губернії не було жодного падіння з фатальним кінцем. Тому зрозуміло, яке враження викликала бронницька катастрофа в авіаційних та військових колах Москви. 07 травня (24 квітня) Московсько-Казанською залізницею тіло поручика Ляшенка було перевезено до Москви. Зібралось багато народу для прощання з покійним, серед них учні Московської авіаційної школи на чолі з інструктором Б.І. Россинським (відомим авіатором), депутації від Московського імператорського товариства повітроплавання, Олексіївського військового училища, 8-го Східносибірського стрілецького полку та багато інших. «Гарна була людина, рідких людських якостей, «рубаха-хлопець», - говорили друзі-авіатори про Михайла Івановича Ляшенка. Після панахиди тіло було відведено до міста Ромни, де було поховано на центральному кладовищі.

Провідний бібліограф МЦБС Валентина Салогуб.